

....pontozat

Pontozat.....

.....Ferenchalmi kápolna

- . előzmények
- . gondolatok a helyszínről
- . megközelítés
- . előképek
- . térkísérletek
- . utóélet, közeljövő, vagy távolabbi jövő.....

A Ferenchalmi Szűz Mária és Nepomuki Szent János kápolna

Budakeszin a XIX. században a kápolna épültekor kezdett fellendülni az élet, javarészt a szőlőtermesztésnek, a tejjagdalkodásnak és a kézművesiparnak köszönhetően. Ennek következtében a környéken megindultak az építkezések, a parasztházakat felváltották a téglalapítású házak, a buzgó hitéletet pedig a sorra alapuló plébániatemplomok és kápolnák hirdették. A Sváb-heggyel és Zugligettel karöltve Budakeszi a XIX. században kedvelt üdülőhely volt a nagypolgárság köreiben.¹ A Ferenchalmi kápolna is ennek a fellendülésnek köszönheti meglétét. 1821-ben Buda örökös bírája, Kalmárfy Ignác, és felesége, Reinprecht Katalin építtette, majd 1822. október 6-án szentelték fel Szűz Mária és Nepomuki Szent János tiszteletére.² Egy feltételezés szerint építéskor felhasználásra kerültek az egykor Remete Szent Pál ereklyéit őrző budaszentlőrinci pálos kolostor kövei. Ám az újabb kutatások szerint e feltevés nagy valószínűséggel téves. Az építés korából elhíresült egy, a krisztinavárosi plébániára érkezett bejelentés, miszerint Kalmárfy nyereszkesedés céljából akarta megépíteni a kápolnát saját vendéglője forgalmának növelése végett.³ Az igazságot nem tudhatjuk, de az 1894-es Budapesti Hírlap is megemlíti, milyen kedvelt búcsújáráshely, „nem kis öröme a korcsmárosoknak”.⁴

A főváros a Kalmárfy-örökösöktől 1927-ben vásárolta meg a kápolnát, ekkor restauráláson esett át, és a szentély északi oldalát sekrestyével bővítették. Oltárát Raksányi Rezső Nepomuki Szent Jánost ábrázoló festménye díszítette. Ekkor a hárshegyi cserkész tábor töltötte meg élettel. A II. világháború után a kápolna történetében kissé viharosabb fejezetek következtek. Egy időben restaurátor műhelyként üzemelt. Ekkor fehérre meszelték a teljes templomteret, a márványt imitáló díszítő festéseket elfedték. A 2000-es években bekövetkezett tűzeset után a tetőszerkezetet felújították, de a belső tér megmaradt kormosan. Jelenleg a Máltai Szeretetszolgálat tulajdonában van.⁵

1. Várnai Vera: A ferenchalmi kápolna Cserna Károly ecsetjével, In: Népszabadság, Budapest-melléklet, 2003, január

2. Lásd Budapestet!

3. Gál Éva: Kétszáz éves a Krisztinaváros III. In: Budapest, 1971, 9. évf., 4. sz.

4. Budapesti Hírlap, 14. évf., 211-240. szám, 1898

5. Lásd Budapestet!

Előzmények.....

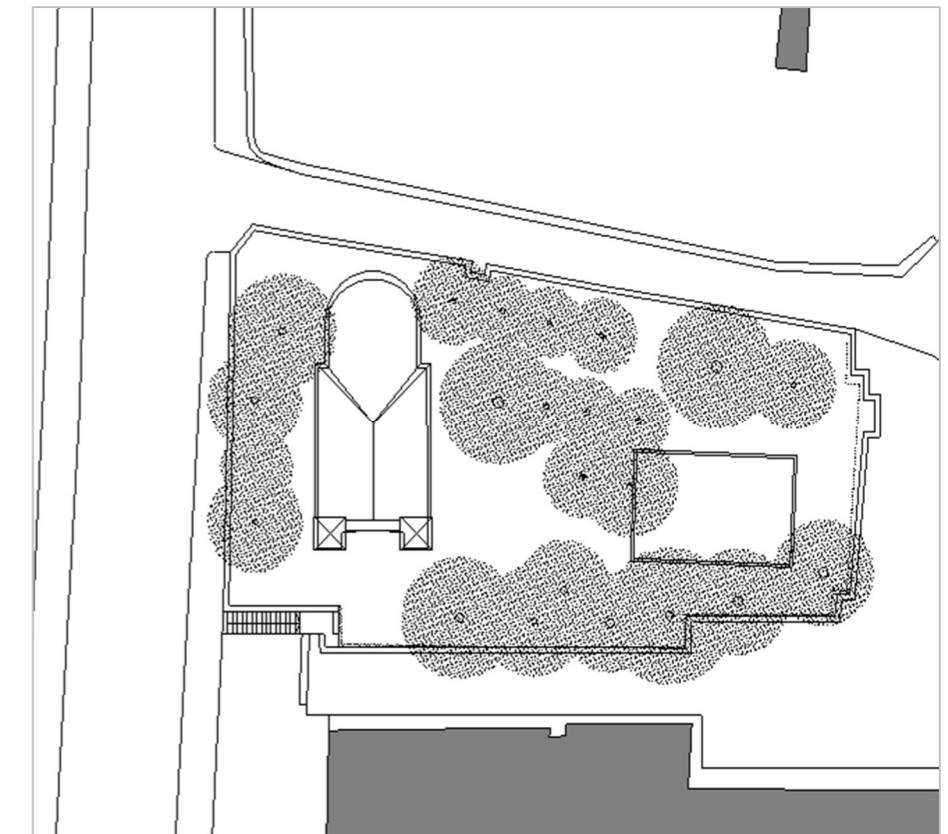
Budapest Fővárosi Levéltára OMF fotódokumentáció 1968

Cserna Károly Népszabadság Budapest melléklet 1906.

.....Helyszínről.....

A kápolna a Budakeszi útról közelíthető meg. A dombos, fákkal sűrűn övezett utcát támfalak fogják közre. Lépcső vezet fel a telekre, melyhez szorosan kapcsolódik a vele szomszédos Filmarchívum területe. Fellépve a lépcsőkön, az útról alig észrevehető, fák közt megbúvó kápolna előtt találhatjuk magunkat. A homlokzaton finom, neogótikus stílusjegyeket viselő, töredezett, itt-ott foghíjas díszítőelemek árulkodnak arról, hogy az épületet - bár még mindig ékszerdobozként bújik meg a fák között - az idő, és a viharos múlt nem kímélte. A kápolna és a kert külső és belső terei első látásra elhanyagoltságot, elhagyatottságot tükröznek. Körülnézve ódon örökkévalóság leng körül mindent. Egyrészt régmúlt történetek nyomai, üzenetek a falon.... másrészt apró jelenkori elemek. Pillanatnyi érzetek.

....idő.....

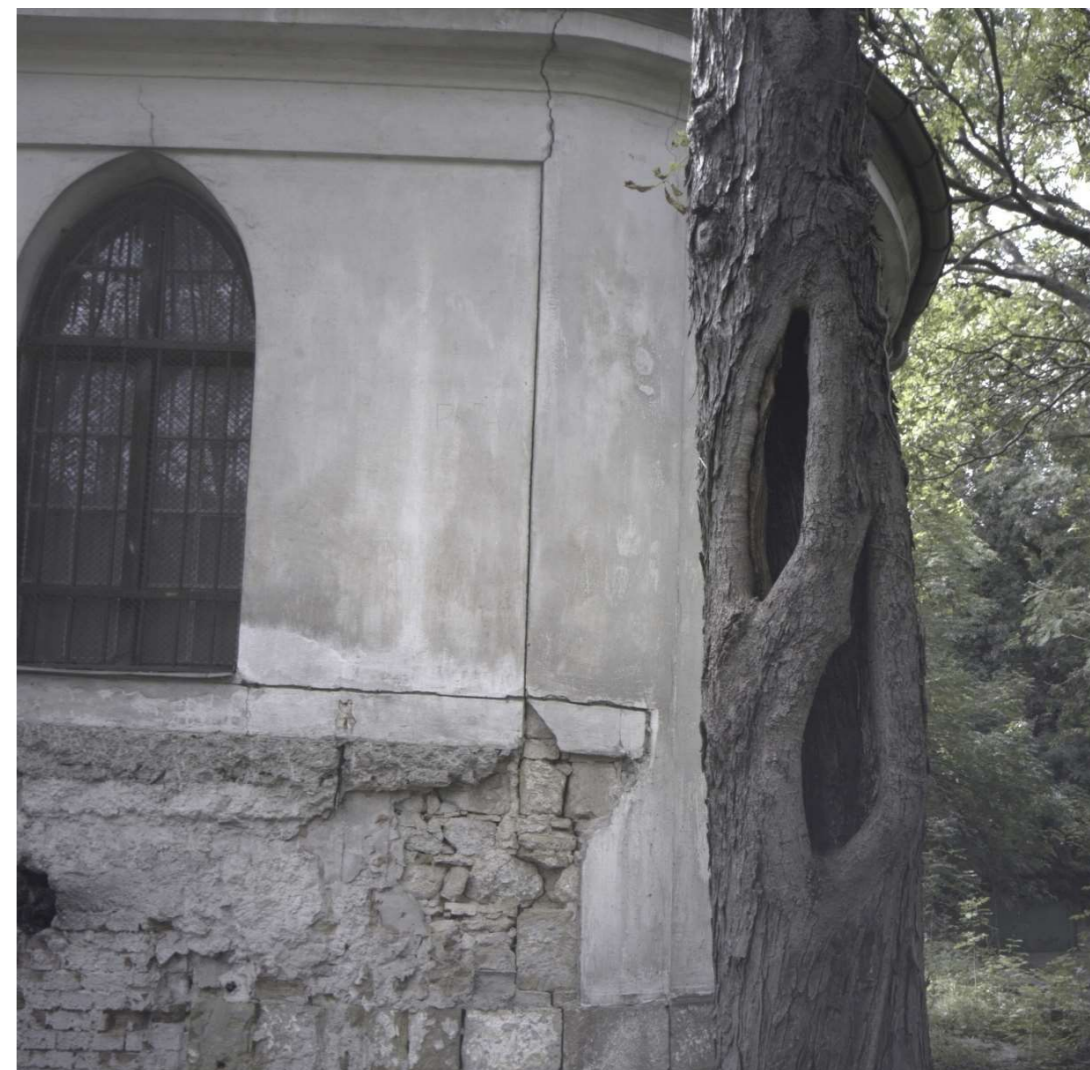
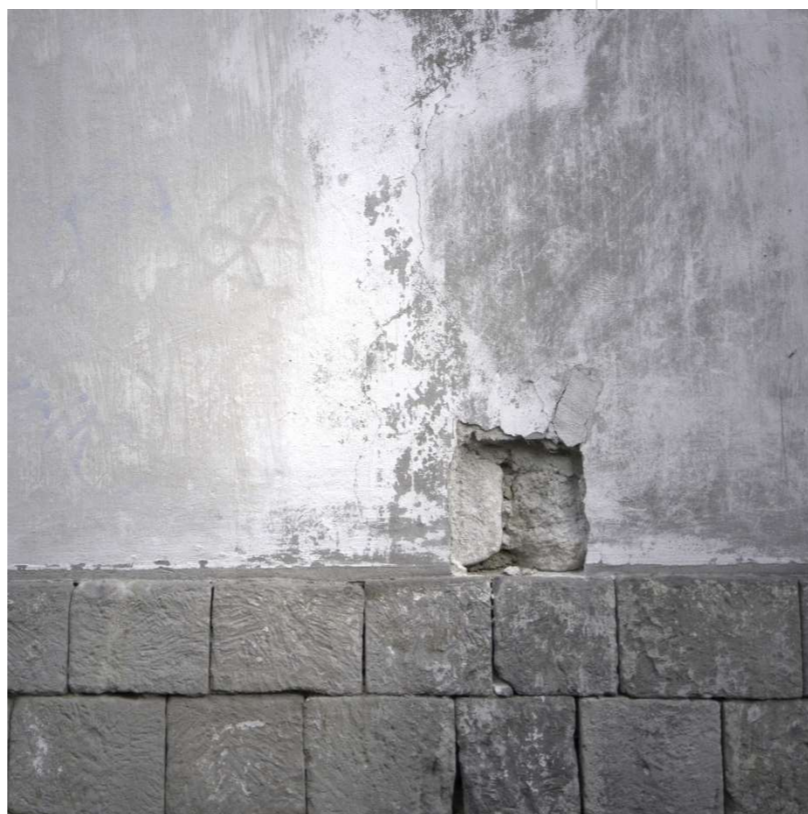
.....Helyszínről.....

A hely történetének
töredékei...állandó változásban
megragadott pillanatok...

....sziget.....

....átmenet....

A kápolna belső terébe lépve egy őszinte, rideg világ tárul fel. A tér, idő, fény, sötétség, és anyagszerűség párbeszédei. Ezt egyből érezzük. A kápolna funkciójából fakadóan megidézi a templomokhoz, szakrális terekhez tartozó monumentalitást, de ahogy körbejárjuk a teret, felfedezzük a kápolna történetének, életének jeleit. Apró, emberi léptékű lenyomatok, melyek segítik az értelmezést, megértést.

*régmúlt képek nyomai
mintázatot alkotva a falon
üzenik halpványan,
hol is vagyok.....*

...lenyomat....

.....minőségek.....

A kápolna kertje inkább erdő vagy liget. Ahogy a kert közepe felé közeledünk a konkrét határok egyre elmosódnak. Egy sziget, melyet végtelennek érzünk.

Megközelítés.....Gondolatok

Történet

Az egykoron zöld területek és villaépületek között álló kápolnát körbenőtte az idő, a forgalom zaja, egy archívum...Vagy az archívum része maga is? Életek filmje pergett le itt is? Hogyan folytatódna a történet?

Tér

Lehet-e tervezni teret, ha az már kész van? Mikor van kész egy tér? Lehet-e kész? Lehet-e egy tér befejezetlen? Vagy csak hozzáadni lehet a meglévőhöz, hogy új értelmet, vagy erősebb értelmezést nyerjen? Nem lehet az kész, ami állandóan változik?

Idő

A tér ideje. Kápolna-időtlen. Örökkévaló? A templomok ősidők óta a legidőtállóbb épületek, az örökkévalóságnak épültek. Ehhez képest akár a húsz év is pillanatnyi tünhet...

Ha van örökkévaló, időtlen tér, van pillanatnyi is?

Mi az örökkévaló és mi a pillanatnyi?

Ha ezeket a határokat gondolatban elmoszuk, lehetséges egy pillanatot kimerevíteni/elnyújtani? Visszakanyarodik a tér kérdéséhez: állandó dolog? Vagy élő/változó? ha igen, mitől függ pillanatnyi állapota? Attól, aki éppen belakja? Vagy önálló, független életet is tud élni?

Hely

mitől hely a hely?

ott történik valami,
lehet csak bennem, lehet benned

lehet látod, lehet, hogy nem.....

Gondolati párbeszéd I.

Mi legyen?

Így hagynám....

A kert?

Kész van....

Lehet-e kész teret tervezni?

Létezik-e örökkévaló és pillanatnyi tér?

Lét-idő

Szükséges-e építészeti, ha az idő maga a lét építése?

Cselekménye- Közösség

Közösségi létet

kis cselekmények

tesznek lehetővé....

Térformálás nem építészeti elemekkel?

Fény, növény, füst, anyag.

Térformálás egy pillanat megragadásával.

térélmény?

épített környezet kell a térélményhez?

Szentély

Szagrális-e még a tér ha már nem lép oda hívő nép?

Természet

kivágjuk, elvágjuk, levágjuk

építünk!? tényleg? vagy rombolunk?

A tér?

Van fala? Van ablaka?
Templom a háttérben?
központ a városi létben?

Fák a réten?

Oszlop-erdőt követő lépések.
Lomb-boltozatban elvesző tekintet.

.....keresés.....

Megfogott minket a kápolna, és a körülötte lévő fás liget atmoszférája. Természetes alakulásuk következtében egy egyedi, meghitt, bensőséges közegben érezhetjük magunkat. Munkánkkal azt keressük, hogy milyen módon lehet a külső és belső tereket alakítani úgy, hogy ráerősítsünk erre. Úgy véljük, hogy a ferenchalmi kápolna területén olyan apró beavatkozásokkal lehet ezt elérni, melyek összhangban vannak a meglévő állapottal, és alázattal kiegészítik a használatba veendő tereket, melyek jelenleg is jelen vannak, és egy apró építészeti mozdulat csupán kijelöli azokat.

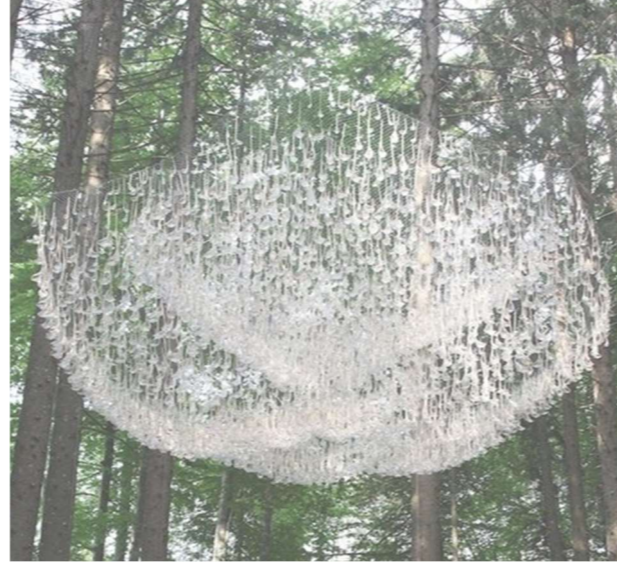
.....kísérlet.....

Előkép.....

moodboard

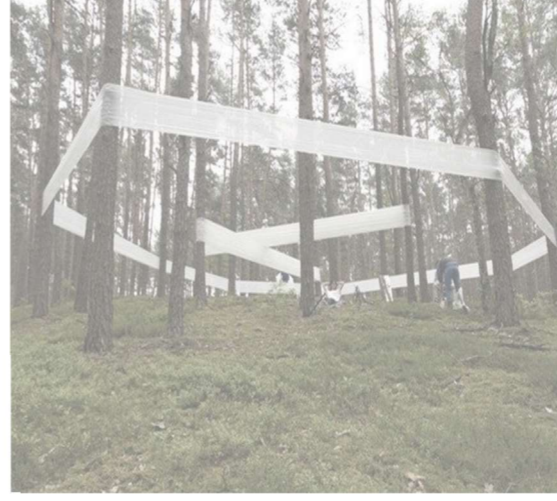
Kubus Mist
Elspeth Diedrix

Reservoir
John Grade

INvasions
Charles Petillon

Pinterest, Archzine

Tokujin Yoshioka

Fukita Pavilion
Eyue Nishizawa

Forest Shadow
Tomohiro Hata, Takashi Manda

kísérlet.....

Christo, Jeanne Claude
Running Fence

Christo, Jeanne Claude
The Gates

Christo, Jeanne Claude
Surrounded Islands

Tape Paris

térélmény.....

Berndt Smilde

Christo, Jeanne Claude
Valley Curtain

moodboard

moodboard

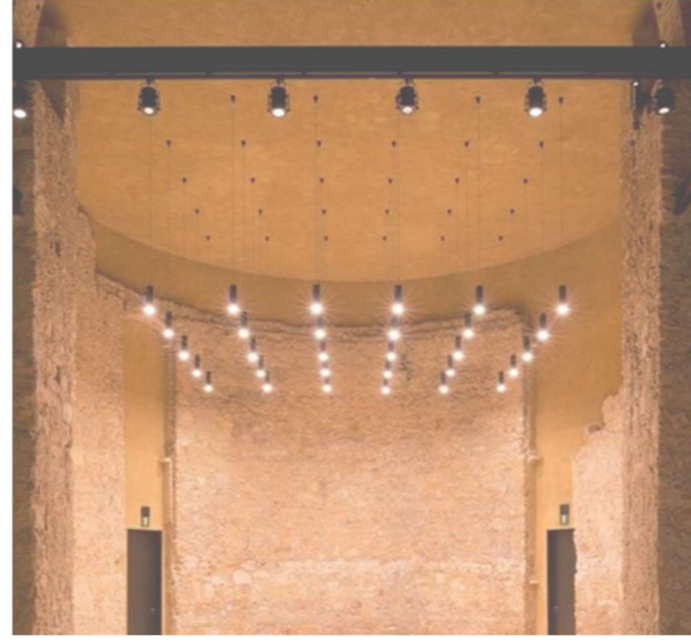
pontozat.....

Dans architectti Don Bosco Church

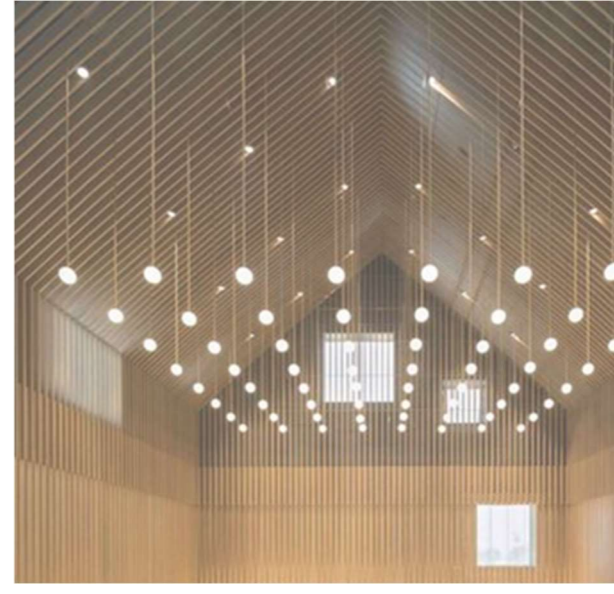
Bayer&Strobel Architekten Ingelheim Funeral Chapel

Goncalo Byrne Architects & Barbas Lopes Architects Thalia Theatre

Tomas Ghiselli Cinsi Church

Neri&Hu Design and Research Office Suzhou Chapel

moodboard

Ryo Yamada
Vertical Landscape

Kengo Kuma
CCCWall

Tape Paris

Flickr Light

.....térkísérlet.....

.....határ.....

.....teker.....

.....feldob.....

.....lefed.....

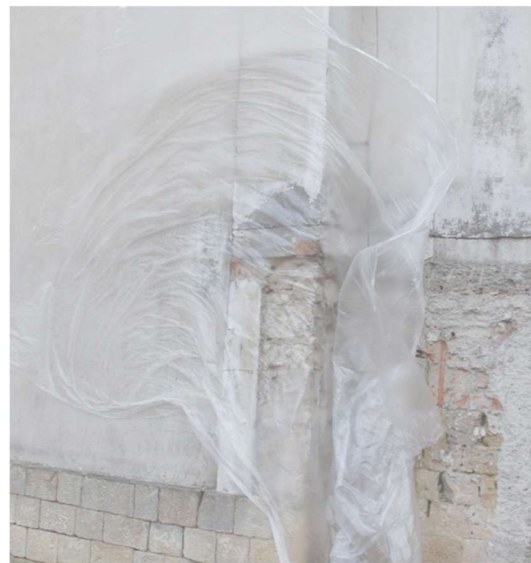

.....feszít.....

....közelít.....

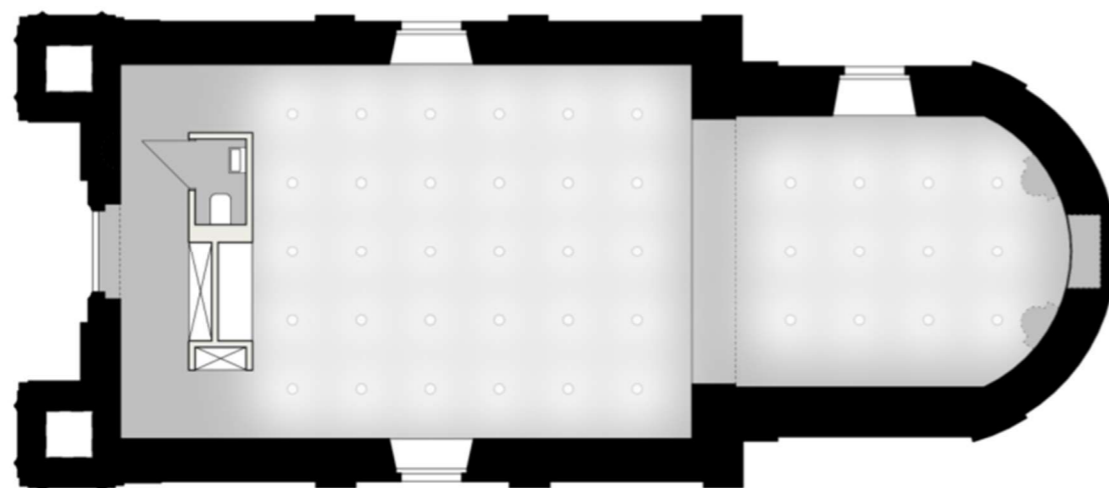
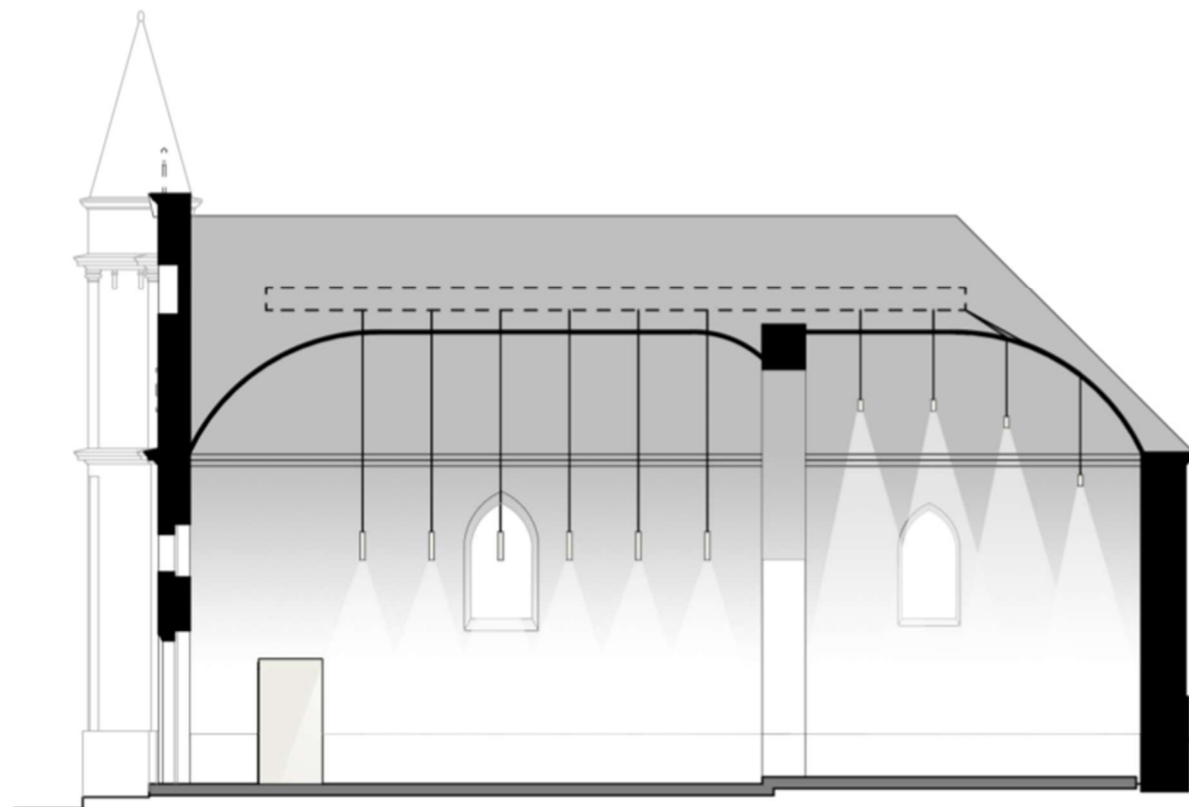
....hozzáér.....

Korom, fekete, égbolt...
fénypont.....

....fény.....

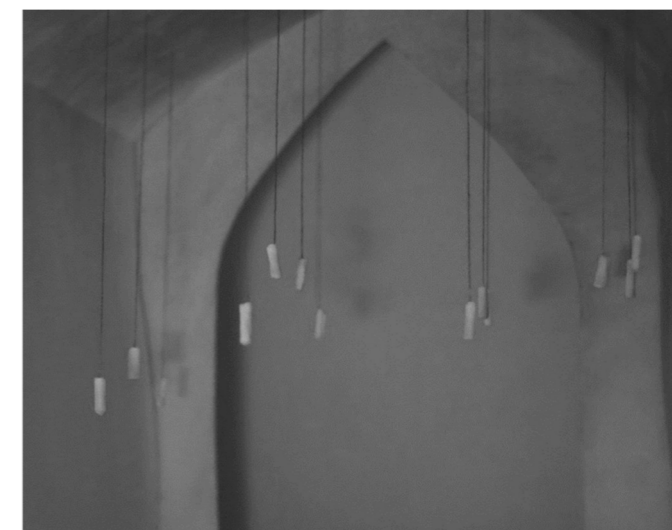
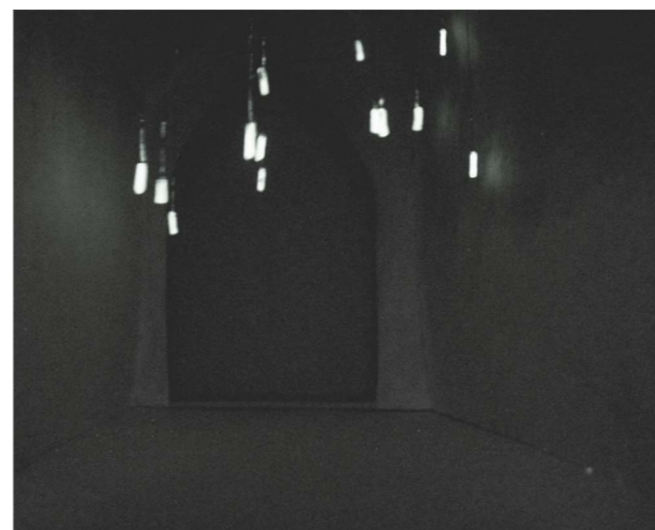

....vízió.....

Ahogy kívül, úgy a kápolnán belül is tiszteletben tartjuk a *meglévő állapotot*. A kormos boltozat önmagában is mélységet ad a mennyezetnek, mely megadja az egész hely sajátos atmoszféráját. Ha a lehetséges megvilágításokat vizsgáljuk, észrevehetjük, hogy a lefelé, a cselekmények felé irányuló fények, és a mennyezet közvetlen bevilágításának hiánya akár egy homogén, világosra festett térben is mélyíti, sejtelmesebbé teszi a mennyezetet; a ferenchalmi kápolna esetében pedig ez az eszköz alkalmas a már meglévő hatás erősítésére. Így pont olyan mértékű és jellegű beavatkozást hozunk létre, melyet célunknak tűztünk ki: a meglévő állapotból adódó értékeket megragadva, és kiemelve alakítjuk a teret.

Azzal, hogy a tervezett világításunkat a kormos falfelület határának magasságába helyezük, azzal erősítjük a mennyezet mélységét, monumentalitást adunk a templomtérnek. Ugyanakkor, azzal, hogy az apró lámpákat lehozzuk az emberek közelébe, hangulatuk családias, bensőséges, meghitt hatást kelt. Ez a kettő elsőre ellentétes dolognak tűnhet, de ebben a térben mégis megfér egymás mellett, kiegészíti egymást.

A lámpák felfüggesztése a tetőtérben történik, az álboltozatot egy finom mozdulattal „átszúrjuk”, hasonlóan egy kézimunka hímzéséhez. Így a belső térben a beavatkozás mikéntje alig észrevehető. A padló megkopott burkolatát egy -a régivel megegyező színű- és kiosztású, könnyen tisztítható burkolatra cseréljük; mely alá padlófűtést helyezünk el, így temperálva a templom helyiséget gyakori használatra. Az egykori karzatot tartó falak helyén egy „bútor” tömeg elhelyezésével előteret alakítunk ki, mely bevezeti a kápolnába érkezőket. Átmenetet biztosít a nyitott kapu és a kápolnatér között. A „bútorban” mosdóblokk, és tárolók kapnak helyet. A „bútor” szentélyvel szemben elhelyezkedő oldala vetítőfelületként funkcionál.

A forgatókönyv

Ebben a munkában egy olyan tervezési hozzáállást keresünk, mely a hely lényegének megértését szervesen összeköti az építészeti eszközök keresésével. Már a tervezés előkészítésének fázisaiban is ad egy -az állandóhoz vezető – ideiglenes megoldást. Az első fázis egy művészeti alkotótér a kertben. Egy performansz jellegű tér, ahol a cselekmény el tud indulni. Pillanatnyi terek, ideiglenes alkotások, a hely apró módosításai, melyek a közösséget hoznak létre, erősítenek létre, embereket csalogatnak. A történelemből esemény lesz, az eseményből történet. Ennek megfelelő célközönsége lehet a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem hallgatói. Művészeti munkáik a helyszínen új közösséget tudnak megszólítani, megtöltik élettal a helyet, létrejöhet a közösség. Így a munkánk nem egy konkrét épület, hanem építészeti eszközök, melyek a jelennel harmonizálva alkotnak egy teljes egészet.

A helyszínen, és modelleken végzett térkísérleteink arra irányultak, hogy megkeressük azt az eszköztárat, mely alkalmas a hely atmoszférájához alázattal igazodni, és ezzel együtt megtaláljuk a telek azon tereit és térkapcsolatait, melyek tovább alakíthatók ezekkel az eszközökkel. Ezek a helyek már léteznek a területen, az építészeti, illetve művészeti beavatkozás csupán arra szolgál, hogy ezeket kijelölje, kiemelje, és élhetővé tegye.

A kertben a „térkeresésbe” alapelemként a fákat vontuk be. Fóliával határoltunk le különböző területeket. Rájöttünk, hogy egy szalagszerű lehatárolással is különálló tereket lehet létrehozni, mivel a fák által adott térélmény áttörtségét egy homogén elemmel zártabbá tesszük. Lényegében átjárható térfalat hozunk létre. A fák szabályos raszterben való elhelyezkedése – mely egy háromhajós tér érzetét kelti – segíti az építészeti térérzet kialakulását már ilyen kicsi beavatkozás esetén is.

Ponyvák kifeszítésével és feldobásával pillanatnyi tereket hoztunk létre, melyeket a feszítés mértékével, kimozgatásokkal és feldobással részben mi, de legalább ugyanolyan részben a természet, a szél, a növények, vagy akár a kápolna falai, a véletlen formált. Akárcsak a jelenlegi állapotot. És akárcsak a jelenlegi állapot, úgy a pillanatnyi terek is változnak, alakulnak az idő, és a bennük lévő történésekkel szervesen összekapcsolódva.

...ezek finom, egyszerű, apró építészeti mozdulatok...pontozatok...

Lényeg:

Nem építményt, hanem teret adni

nem funkciót, hanem lehetőséget adni

nem felhasználót, hanem formálót adni

nem embereket hozni, hanem közösséget létre hívni..